

samenwerkingsverband
plattelandsgemeenten

Krant van het Platteland
nummer 4 - november 2021

DE KRANT VAN HET PLATTELAND

Oplossingen voor de grote
uitdagingen van **ons land: ze zijn er.**
Op en **samen met het platteland!**

In deze krant leest, hoort en ziet u
hoe een **robuust platteland** met
vitale dorpen u kan helpen en hoe
wij daaraan **werken.**

Stad en platteland hebben elkaar nodig

Een sterk platteland en een vitale stad kunnen van elkaar profiteren. Het platteland biedt volop mogelijkheden om de uitdagingen waar Nederland voor staat op te lossen. Dat is één van mijn belangrijkste boodschappen als voorzitter van de P10 en zo heb ik het onlangs ook verteld in een interview in de Groene Amsterdammer.

Samenwerken en met elkaar in gesprek gaan is belangrijk, en we weten op het platteland prima hoe we dat moeten doen. Met de P10 willen we ook samenwerken met het rijk en met andere partijen. Want alleen samen kunnen we de actuele uitdagingen het hoofd bieden.

Afgelopen Prinsjesdag was er veel aandacht voor deze uitdagingen. Een deel van de oplossingen ligt volgens mij op het platteland. Dat zie ik nu al in de praktijk: mensen die samenwerken en lokale energiecoöperaties oprichten. In Nij Beets is de komst van een zonnepark ten goede gekomen aan het dorp. De leverancier heeft een financiële bijdrage geleverd aan het gebiedsfonds waarmee het dorp duurzaamheidsinitiatieven financiert.

Een ander mooi voorbeeld is het zwembad in Ruinen, een dorp van één van de nieuwste leden; De Wolden. Er kwam geen budget meer vanuit de gemeente en in plaats van het zwembad te sluiten, zijn bewoners er eigenaar van geworden en inmiddels is het uitgebreid en drukker dan ooit!

Zo zijn er ontelbaar veel mooie voorbeelden van samenwerken te noemen. Daarom wil ik Den Haag vragen om met óns samen te werken. De Agenda Platteland is een uitnodiging om integraal en dwars door alle lagen heen een oplossing te vinden voor huidige problemen.

Want het maakt niet uit waar in Nederland je woont: op het platteland of in de stad – klimaatverandering en de overspannen woningmarkt raken ons allemaal.

In deze vierde editie van de Krant van het Platteland vertelt oud-hoofdredacteur, dijkgraaf en ambassadeur voor de P10 Jan Bonjer waarom ook hij deze samenwerking belangrijk vindt.

Veel leesplezier!

Ellen van Selm

voorzitter van de P10 en burgemeester van Opsterland

Platteland biedt oplossingen voor een groene toekomst

Hij werkte in de journalistiek, werd hoofdredacteur, werd directeur van onder ander de Vogelbescherming en begeleidde kranten naar het online tijdperk. Jan Bonjer is inmiddels Dijkgraaf van Hollandse Delta én sinds kort ambassadeur voor de P10.

‘Nederland herontdekt haar natuur en ruimte, dat zie ik overal om me heen. Waarschijnlijk komt het deels door corona. Ik sprak laatst mensen, die altijd wereldreizen maakten. Maar geen idee hadden van de schoonheid van hun eigen omgeving. Tegelijk met het genieten van de natuur hebben we te maken met verstedelijking en dat zal met de stijgende vraag naar huizen alleen maar toenemen en we kunnen niet verwachten dat die bouw vooral plaatsvindt in de Randstad. Dat is niet reëel.’

Over tien jaar is ons landschap ingrijpend veranderd!

De P10 heeft in de Agenda Platteland ook de energietransitie opgenomen. Op het platteland leveren veel lokale energiecoöperaties een actieve bijdrage aan de energietransitie. De opbrengst van de energieproductie komt ten goede aan lokale gemeenschappen en ze zorgen dat de landschappelijke ingreep beperkt blijft. Om dit te behouden en versterken, hebben deze energiecoöperaties ondersteuning nodig.

We kunnen niet verwachten dat alle woningen in de Randstad worden gebouwd.

Jan Bonjer,
Dijkgraaf bij waterschap
Hollandse Delta

Ik denk dat we niet genoeg nadenken in welk landschap wij willen leven.

De P10 pleit dan er dan ook voor om energiecoöperaties beter te positioneren, beperkende regelgeving weg te nemen en te voorkomen dat marktpartijen voorrang krijgen.

Bonjer denkt dat voor de oplossingen van de energietransitie gekeken zal worden naar het platteland. Zijn motivatie om ambassadeur te zijn voor de P10 komt voort uit zorg. 'Ik denk dat we niet genoeg nadenken in welk landschap wij willen leven. Straks zijn we een jaar of tien verder en is ons landschap sterk veranderd. Ik hoop niet dat we dan denken: zo hadden we dit niet bedoeld!'

Overheden zijn niet gewend om horizontaal samen te werken.

Tijdens zijn loopbaan heeft hij meerdere transformaties begeleid. Bijvoorbeeld de digitale transformatie van Het Financiële

Dagblad. 'Dat is een verandering in het virtuele domein. Nu krijgen we in toenemende mate te maken met veranderingen op fysiek gebied en dat vereist een andere aanpak – van ons allemaal. We zijn gewend om vanuit onze eigen kolom te werken. Iedereen heeft zijn eigen expertise maar deze veranderingen zijn zo groot en veelomvattend: dat vereist een ander benadering. Overheden zijn nog onvoldoende ingesteld op integraal denken en werken. Ik ben nu bijvoorbeeld dijkgraaf in Hollandse Delta en ken alle andere dijkgraven in Nederland. Maar ik ken niet alle burgemeesters in mijn regio terwijl dat veel relevanter zou zijn voor de samenwerking. We werken te vaak los van elkaar en dat moet veranderen. Deze tijd vraagt om horizontale verbindingen.'

Ik wil als ambassadeur van de P10 graag bijdragen aan het gesprek én de aanpak.

Verandering van de bestuurlijke aanpak en tegelijk scherp kijken naar de identiteit van een gebied, dat is volgens Bonjer een goed begin. 'Hoe zien we straks de karakteristieken van een plattelandsgemeente, hoe kunnen we identiteitsgericht aan gebiedsontwikkeling werken? Want de beleving van onze fysieke omgeving bepaalt in sterke mate het gevoel van welzijn. Daar gaan de inwoners over en het is aan de overheid om dat te faciliteren. Het gaat niet alleen om de oplossingen van de grote vraagstukken maar ook hoe past dat in een gebied, zodat mensen er nog gelukkig kunnen wonen.'

'Ik wil graag bijdragen aan dat gesprek en ik wil het ook in de praktijk brengen. Ken je het liedje 15 miljoen mensen? Inmiddels gaan we richting de 18 miljoen en ook de

woonbehoeftes veranderen met kleinere huishoudens. We moeten praten over de toekomst van Nederland, dat kan aan de hand van [Panorama Nederland](#) van Floris Alkemade, voormalig rijksbouwmeester. Gaan we daar iets mee doen? Het nieuwe kabinet moet daarmee aan de slag en ik hoop dat het wordt opgepikt. Nu moet de P10 apart om tafel met Economische Zaken en Binnenlandse Zaken en ga maar door. Dat helpt de oplossing niet; er zou op zijn minst een coördinerende minister Ruimtelijke Ordening moeten komen! En dat is ook mijn boodschap namens en ook voor de P10: spreek ook de noodzaak uit naar het Rijk dat we bijvoorbeeld voor klimaatadaptie niet met vier departementen om tafel kunnen. Dan verdunt de boodschap en dus ook de oplossing en daar is simpelweg de tijd niet voor!'

Op het platteland is noaberschap nog steeds nodig

‘Wat ons typeert is toch wel een enorm fijne manier van samenwerken. Het begrip noaberschap ervaren we hier echt.’ Egbert van Dijk, wethouder van de gemeente De Wolden vertelt waarom zijn gemeente De Wolden sinds januari is aangesloten bij de P10. Hij is trots op zijn gemeente en het noaberschap: ‘Op het platteland heb je dat nodig, het is een manier van leven.’

Egbert van Dijk
Wethouder van de gemeente De Wolden

Volgens Egbert komen de bewonersinitiatieven vaak spontaan opborrelen. De gemeente stimuleert deze initiatieven middels Initiatiefrijck De Wolden. Van die subsidieregeling kunnen grote en kleine projecten profiteren, zolang ze maar bijdragen aan de leefbaarheid, sociale vitaliteit en sociale infrastructuur van een buurt, dorp of omgeving.

Een herkenbaar punt van de P10 agenda is energie- en warmte transitie, aldus Egbert. De gemeente De Wolden is daarin graag een voorbeeld. Zo hebben ze het gemeentehuis helemaal van het gas losgekoppeld.

Een herkenbaar punt van de P10 agenda is energie- en warmte transitie.

Daarnaast is er de proeftuin Aardgasvrije Wijken in Ansen. Met deze proeftuin kan de coöperatie **EnergieKansen** haar doel bereiken om Ansen energie-onafhankelijk te maken (en als dorp geld verdienen aan de energietransitie). Ook de uitdagingen rondom volkshuisvesting zijn de gemeente niet vreemd: 'Boerenbedrijven die ermee ophouden, steeds meer mensen van 'buiten' die zich vestigen in vrijkomende woningen en jongeren die wegtrekken omdat ze geen passende woning kunnen vinden.'

Dat fenomeen is volgens Egbert typisch voor het platteland. 'Als gemeente zetten wij actief in op woonbeleid in de grote kernen, daar maken we zelf plannen.

In de kleine kernen ondersteunen we bij initiatieven. We zijn op dit moment op zoek hoe we kunnen bouwen voor eigen inwoners. We verzoeken de dorpen om hun dorpsvisies op de woningbouw te richten. Zo krijgen wij de behoeftes duidelijk per dorp en kunnen we daarop inspelen.'

De meerwaarde van het lidmaatschap bij de P10 ziet Egbert vooral in het leren van elkaar. 'We hebben allemaal te maken met dezelfde uitdagingen. Daarin kunnen wij andere gemeenten helpen in iets wat wij al goed doen en andersom.' Ook het lobbyen en discussiëren over prangende thema's ziet hij als een mooie toegevoegde waarde. 'Samen vol gas vooruit!'

Gemeente De Wolden is in 1998 gevormd uit de gemeenten Zuidwolde, Ruinerwold, de Wijk en een deel van de voormalige gemeente Ruinen. De totale oppervlakte is 227 km². Haar inwonersaantal ligt tegen de 24.500 aan en ze heeft 15 dorpen en 49 buurtschappen. De Wolden is lid van de P10 sinds januari dit jaar.

We zijn op dit moment op zoek
hoe we kunnen bouwen voor
eigen inwoners.

KOMT U OOK NAAR DE WINTER- SESSIE?

WAAR-
SCHIJNLIJK
UITGESTELD
WEGENS
CORONA

U bent van harte welkom bij de Wintersessie op 1 december 2021! Het programma staat in het teken van de Agenda Platteland. We starten om 9.00 uur en sluiten af rond 17 uur met een borrel. De locatie is de ReeHorst in Ede. Meldt u zich alvast aan? We treffen u graag weer.

We bieden verschillende workshops die ingaan op de actuele thema's van het platteland:

**DUURZAME
ENERGIE**

TOERISME

**KLIMAAT-
ADAPTATIE
EN WATER**

**KRACHT VAN DE
AGRARISCHE SECTOR**

**VITALE
GEMEEN-
SCHAPPEN**

**DE STRIJD OM
DE RUIMTE**

**ZORG EN
WONEN**

Aanmelden

Een coronatoegangsbewijs is verplicht. Wij hanteren de geldende corona maatregelen en houden daarbij rekening met het advies van 1,5 meter afstand. Houd de berichtgeving over coronamaatregelen op de P10-website in de gaten.

De liefde voor het landschap is cruciaal

Bettina Bock is bijzonder hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen en Wageningen University en onderzoekt onder andere leefbaarheid op het platteland. Het samenwerkingsverband P10 juicht zij toe want de stem van het platteland is nodig in Den Haag, maar als het even kan zonder te polariseren.

‘De kloof tussen de stad en het platteland bestaat deels, maar is veel kleiner dan nu soms geschetst wordt. En, Nederland is van ons allemaal en we hebben elkaar nodig. Zeker met de opgaven die ons nu te wachten staan; het klopt dat we voor de oplossing ook naar het platteland kijken – daar is de ruimte. Maar die moeten we zorgvuldig gebruiken en niet misbruiken.’

‘Pas geleden sprak ik iemand en die zei: “Men moet begrijpen dat ons platteland

ingrijpend gaat veranderen en wie daar tegen is, denkt conservatief.” Conservatief heeft een negatieve bijklank maar als we het vertalen in ‘behoudend’ dan begrijpen we beter waarom mensen tegen sommige aanpassingen zijn, zeker als het gaat om het aanpassen van het landschap. En terecht! We moeten behouden wat van waarde is, en dat gaat het om landschappelijke elementen maar ook om een niet Randstedelijke manier van leven.’

Ik was ontroerd door wat er uit het Groningse platform Touekomst kwam.

Bettina Bock,
bijzonder hoogleraar
Rijksuniversiteit Groningen
en Wageningen University

We moeten naar het platteland
kijken voor een oplossing want
daar is de ruimte maar dat
betekent niet dat we daar achte-
loos mee om kunnen gaan.

'Ten onrechte wordt weerstand tegen grote veranderingen op het platteland vaak gezien als negatief. Ik was ontroerd door wat er uit het Groningse platform [Toukomst](#) kwam. Hier konden Groningers zelf hun eigen toekomstbeeld voor hun gebied aangeven. Ik vind het heel mooi om te zien hoeveel liefde er is voor hun land. Er is sprake van een soort grondverbondenheid of natuurverbondenheid waar we vaak aan voorbij gaan maar wat essentieel is voor het welzijn van mensen – en voor de toekomst van ons land, het platteland maar ook de rest. Ik denk dat vanuit die gedachte - dat mensen zich verzetten uit liefde voor hun omgeving - er ruimte is voor gesprek. Nu gaat het vaak anders, dan moet er draagvlak gecreëerd worden voor plannen die er al zijn. Een heel andere benadering.

Er valt veel te winnen als bijvoorbeeld beleidsmakers die liefde erkennen en die waarde van het landschap ook gaan zien. Want hoe behouden we de ziel van het landschap als er gebouwd gaat worden en er meer mensen komen? We moeten naar het platteland kijken voor een oplossing want daar is de ruimte maar dat betekent niet dat we daar achteloos mee om kunnen gaan. Zoveel ruimte hebben we niet.'

Haar collega bij de Wageningen Universiteit Roel During onderzocht lokale initiatieven en hij bevestigt het idee van saamhorigheid op het platteland. 'Er zit verschil in de lokale initiatieven, die natuurlijk ook in de stad plaatsvinden.

Maar in de stad zijn het vaak de hoger opgeleide, wat oudere bewoners en daar is niks mis mee. Alleen in dorpen of buurten hebben initiatiefnemers vaak een meer diverse achtergrond en zijn ze eigenlijk iets inclusiever. Het gevoel van we moeten het met elkaar doen, is in de stad minder aanwezig. Het platteland is dus een mooie proeftuin om te kijken hoe je duurzaam kan samenwerken. De energiecoöperaties uit de steden hebben minder het vertrouwen van de buurtbewoners dan in landelijk gebied. Mensen op het platteland kennen elkaar gewoon beter en een heel dorp wordt dan makkelijker met zo'n initiatief meegenomen.'

De samenwerking van de plattelands-gemeente is een mooie stap om ook op een andere manier te werken, denkt Roel During. 'Er is met de P10 een avontuurlijk traject mogelijk om van elkaar te leren en te experimenteren. Want mensen die al veel met hun omgeving bezig zijn, die hoef je alleen nog maar te faciliteren. Dat is een andere manier van besturen dan we gewend zijn en ik zie soms - als bestuurskundige - dat overheden bijna bang zijn voor hun bewoners; er is niemand die de wijken ingaat en ook het geven van invloed is spannend. Terwijl juist bij de gemeenten er veel lokale kennis is en een netwerk.

Grote veranderingen in ruimtelijk gebied kan je dan makkelijker samen vormgeven. Den Haag zou daar de ruimte voor moeten geven want een nieuwe werkwijze is op dorpsniveau veel makkelijker te realiseren. De zelfzorg gebaseerd op vertrouwen, die op het platteland redelijk gangbaar is, botst met het wantrouwen waar ons ambtelijk apparaat op ingericht is. Ik denk dat als lokale initiatieven de ruimte krijgen, we over een jaar of dertig een meer tevreden samenleving hebben.'

Bettina Bock geeft aan dat de energietransitie een ingewikkeld onderwerp is en raakt aan meer dan alleen maar cijfers. 'Het gaat om het hart en de ziel van mensen en niet alleen van mensen in dat gebied. Heel Nederland is gebaat bij het platteland waar de lucht schoner is, er ruimte is voor natuur, recreatie en landbouw. Pas als we erkennen dat verzet tegen bijvoorbeeld windmolens begint bij liefde voor het gebied en dat we het samen moeten doen dan kunnen we ook op zoek naar betere oplossingen. Maar dat betekent wel dat mensen van begin af aan meedenken met oplossingen. De P10 probeert dat ook vanuit die positieve insteek. We zijn deel van de oplossing maar neem ook onze zorgen serieus!'

Kansen voor het platteland

Deze reactie gaf de P10 op de troonrede en miljoenennota:

P10 voorzitter Ellen van Selm onderschrijft de boodschap van Prinsjesdag dat we dichter bij elkaar moeten komen. 'In de troonrede kwam naar voren dat er veel problemen zijn die we alleen samen het hoofd kunnen bieden. Daar sluit de P10 bij aan.'

De initiatieven van plattelandsbewoners zijn voor ons land van enorme waarde.

'Kijk maar naar de klimaatverandering, dat werd ook genoemd in de troonrede. De gevolgen daarvan zijn ingrijpend voor heel Nederland en ook de oplossingen hebben een grote invloed op ons ruimtelijk gebied.

Burgemeester van de gemeente Opsterland en voorzitter van de P10 Ellen van Selm geeft aan dat ze het nieuwe kabinet oproept om daar expliciet aandacht aan te besteden. 'Een integrale aanpak voor klimaatverandering is vooral gebaat bij gebiedsgericht werken en ruimte om te experimenteren met initiatieven van inwoners en gebruikers van het gebied.'

Nu zijn het veelal instrumenten die met name grote spelers in staat stellen hier rol en middelen in te pakken. Terwijl Van Selm ziet dat juist op het platteland de vele lokale energiecoöperaties een actieve bijdrage aan de energietransitie leveren.

De opbrengst van de energieproductie komt ten goede aan lokale gemeenschappen en ze zorgen dat de landschappelijke ingreep beperkt blijft. Volgens de P10 is het belangrijk om dit te behouden en te versterken. 'Deze energiecoöperaties hebben ondersteuning nodig. Want ze lopen nu tegen een aantal muren op, in wet- en regelgeving op het gebied van energie en warmte, en in het elektriciteitsnetwerk.'

Ellen van Selm,
P10 voorzitter en
burgemeester Opsterland

Het platteland kan een grote rol spelen in de oplossing van de problemen op de woningmarkt.

Naast het klimaat kwam ook de krapte op de woningmarkt en het terugdringen van stikstof voorbij in de troonrede. De P10 vindt het belangrijk en urgent dat er aandacht is voor het toekomstperspectief van boeren.

Ondanks de demissionaire status van het kabinet zitten in de begroting voor 2022 nog wel een aantal stevige investeringen onder andere op het gebied van veiligheid. De P10 ziet dat als een kans om de toenemende ondermijning van het platteland aan te pakken.

Ook de extra impuls in de woningmarkt ziet Van Selm als een kans. 'Het platteland kan een grote rol spelen in de oplossing van de problemen op de woningmarkt. Nu meer dan ooit. Door te investeren in wonen op het platteland kunnen we passende duurzame huisvesting realiseren voor plattelandsbewoner en stedeling. Het platteland heeft naast een nieuwbouwopgave ook een grote en kenmerkende opgave op het

terrein van herstructurering, verduurzaming en levensloopgeschikt maken van de huidige woningen. Dat is maatwerk omdat er in de verschillende streken, verschillende behoeften zijn. Een complex probleem dat alleen samen met de omgeving aangepakt kan worden.'

Tot slot staat de P10 achter het plan dat er 14 miljoen euro subsidie komt om e-health thuis te stimuleren voor mensen die ondersteuning en zorg nodig hebben. Voorzitter Van Selm geeft aan: 'Juist in de dorpen waar voorzieningen verdwijnen, kan dit deels de behoefte op dit gebied opvangen. Het is geen oplossing voor de toenemende verdwijning van voorzieningen en behoefte aan zorg maar wel een stap in de juiste richting. Over de andere plannen gaan we graag met het rijk en provincies in gesprek. In de Agenda Platteland staat hoe we samen de complexe problemen van deze tijd kunnen aanpakken.'

P10, de stem van het platteland

Het P10-netwerk is het netwerk van inmiddels 29 grote plattelandsgemeenten en laat de stem van het platteland duidelijk horen. De leden van het netwerk vinden elkaar in de plattelandsvraagstukken waar de gemeenten voor staan. De P10 behartigt de gedeelde belangen in Den Haag en Brussel en deelt kennis met haar leden onderling en met andere (externe) partijen.

www.p-10.nl